

Effekter af forstyrrelse på rovfugle: nye undersøgelser

Mange rovfugle, især de store og længelevende af slagsen, er sky over for mennesker. Forstyrrelser omkring ynglepladsen mistænkes derfor for at kunne have negativ indvirkning på store rovfugles ynglesucces eller villighed til at yngle overhovedet.

Forstyrrelse på ynglepladsen kan bewirke, at yngleforsøg slår fejl, fordi forældrefuglene skræmmes væk fra æg eller små unger. Derudover kan uro også bewirke, at ynglepladser, som ellers ville være blevet benyttet, fravælges med det resultat, at intet yngleforsøg gøres overhovedet. En relativ stor del af rovfuglebestanden yngler almindeligvis ikke pga. mangel på yngleterritorier. Derfor vil fravælgelse af ellers egnede yngleterritorier pga. uro ramme disse arter særligt hårdt. Betydningen af forstyrrelse på ynglepladsen på rovfugles ynglesucces har imidlertid aldrig været ordentligt undersøgt i det danske landskab. Det er heller ikke belyst, om den skyhed, som rovfugle historisk har udvist over for mennesker, gradvist vil aftage med tiden.

Fredningen af rovfugle

Alle danske rovfugle har været fredet i 40 år. Når en art ikke længere følges, må man alt andet lige forvente, at dyrene med tiden bliver mindre sky, om ikke andet så fordi at de mere tillidsfulde individer i en bestand

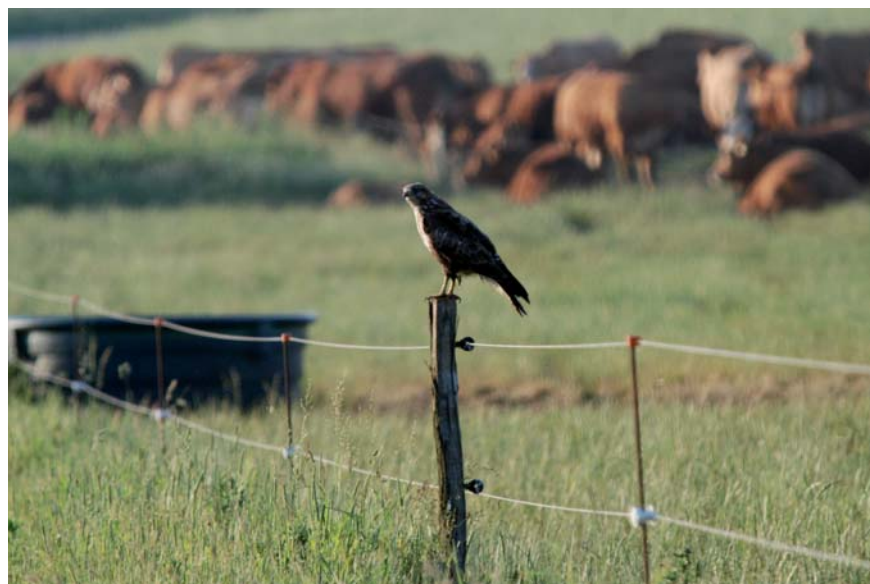

FOTO: J.C. SCHOU / BIOPIX

pludseligt vil opnå et konkurrencemæssigt fortrin i forhold til mere sky artsfæller. Disse vil med tiden derfor efterlade sig relativt flere efterkommere, der ligesom deres forældre vil være mere tillidsfulde. Hvor hurtigt en sådan udvikling finder sted vides ikke. Der er dog næppe megen tvivl om, at meget sky arter som de store ørne vil kunne tage langt flere yngleområder i besiddelse, hvis deres skyhed i fremtiden aftager.

Musvågen som model

Musvågen er valgt som studieobjekt i en igangværende undersøgelse. Denne belyser, hvorledes en større, længelevende rovfugl påvirkes af menneskelig aktivitet og tilstedevæ-

relse i landskabet igennem flere generationer efter ophør af systematisk forfølgelse. Musvåger kan blive mere end 10 år gamle og yngler som regel først som 3-årige. Som en række andre rovfugle er bestanden steget markant siden arten blev fredet i 1967, hvilket må tages som et tegn på, at bestandene var begrænset af menneskelig forfølgelse inden arten blev fredet. I dag, 40 år efter dens fredning, er musvågen vidt udbredt i det danske landskab, hvilket også betyder, at det er muligt at fundere en analyse på et stort datamateriale. Til sammenligning ville en tilsvarende analyse udført på fx havørn eller kongeørn, som først for nyligt igen er begyndt at yngle regelmæssigt i

Danmark, skulle baseres på et uhyre sparsomt datamateriale.

Undersøgelserne går ud på at analysere, hvorledes musvågernes ynglesucces og valg af redested har været påvirket af menneskelig tilstedeværelse (antallet af bygninger, veje mv.) fra kort tid efter fredningen i 1967 og frem til i dag. Endvidere er det blevet undersøgt, hvor nær reden rugende fugle tolerer mennesker, før fuglene forlader reden.

Øget musvågebestand

Der er benyttet data fra rovfuglegruppens optællinger i fire delområ-

der ved Kolding, hvor et 300 km² stort område er blevet optalt af bl.a. Iwan Bergholdt, Ole Friedrichsen, Dorte Colditz, Arne Lilhauge, Geoff Preston og Kurt Storgård. Alle yngleforsøg er blevet indtegnet på kort, og i de fleste tilfælde er ynglesuccesen (store unger) også blevet registreret. Fra 1973 til 2006 var dette for musvågens vedkommende blevet til over 2500 registrerede yngleforsøg, heraf 80 pct. med kendt resultat.

Det kan konstateres, at i løbet af denne periode voksede bestanden fra knapt 40 til 120 par – til trods for at den bymæssige bebyggelse

bredte sig i landskabet i samme periode (Figur 1). For flere resultater se Videnblad 11.

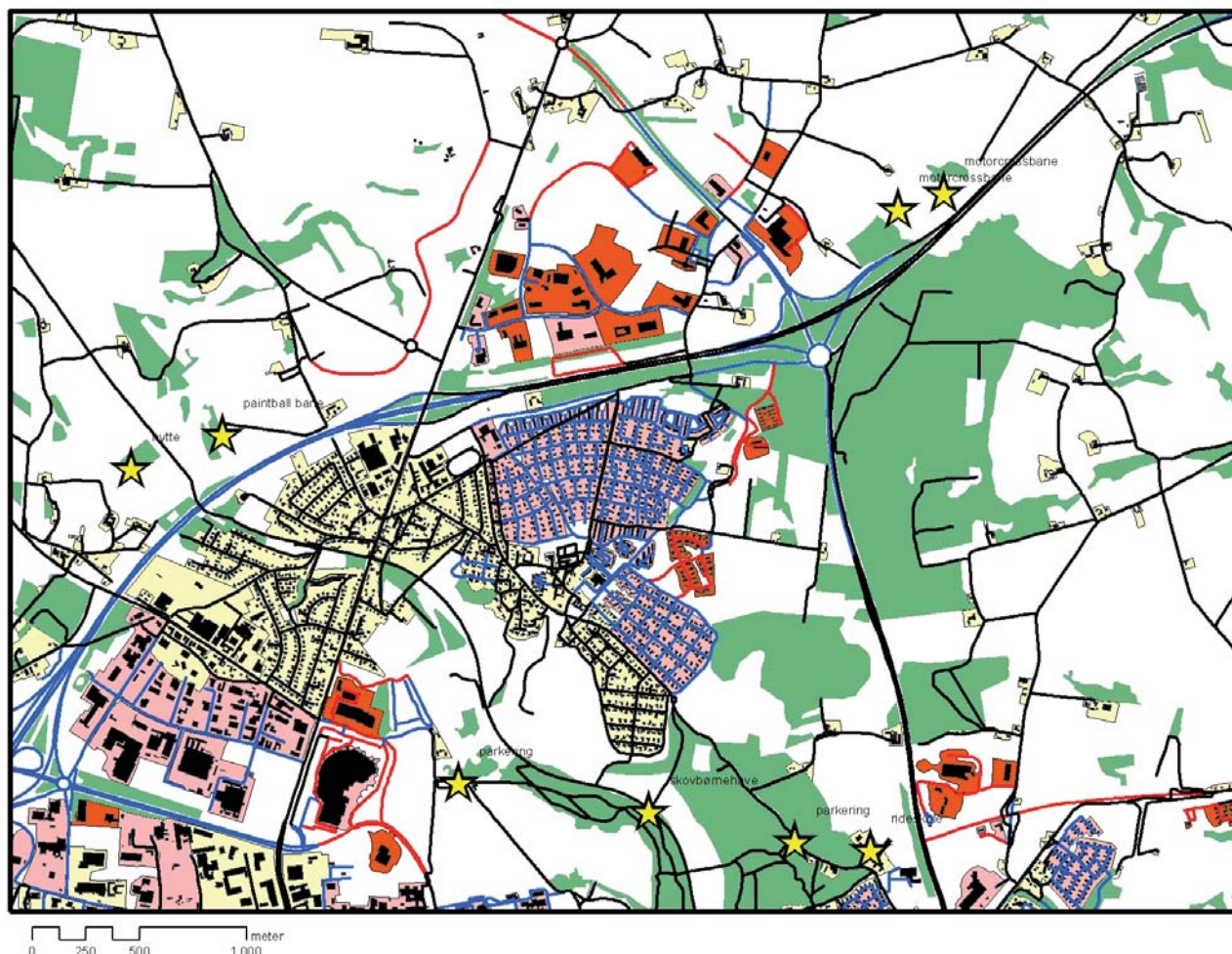
Peter Sunde

Peter Odderskær

Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, 2007

Note

Undersøgelserne er en del af projektet "Friluftslivets effekter på naturen", finansieret af Tips- og lottomidler fra Friluftsrådet. Se evt. Videnblad 1 og www.friluftseffekter.dk for mere information om det samlede projekt.

Figur 1. Kortudsnit (Bramdrupdam) af undersøgelsesområdet omkring Kolding, som viser udbredelsen af skov (mørkegrønt), veje og bebyggede områder i 1975, 1995 og 2005. Områder, der var registreret som bebygget i 1975, er angivet med gullig baggrund. Områder, som blev bebygget mellem 1976 og 1995, er angivet med rosa, og områder, som blev bebygget mellem 1996 og 2005, er angivet med rød baggrundsfarve. Tilsvarende farvekoder for veje er sort (1975), blå (1976-1995) og rød (1996-2005). Endvidere er punkter med en høj grad af forstyrrelse (p-pladser, motocrossbaner, skovbørnehaver mv.) angivet med stjerner. Inden for kortudsnittet ynglede 8 par musvåger i 2006 (for at beskytte musvågerne, er redernes placering ikke angivet).